

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel. (018) 25000 växel, (018) 25127 direkt
Fax. (018) 16595

BESLUT

Ärendenummer

MPN-03-65

MPN-04-50

Beslutsdatum

08.03.2005

Postningsdag

09.03.2005

Sökanden

Ålands Fiskförädling Ab
Degerby
22710 Föglö

Ärende

Ålands Fiskförädling Ab ansöker om miljötillstånd enligt 11 § landskapsslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), nedan miljöskyddslagen, samt enligt 6 kap. 16 § punkterna a), b), c) och d) i vattenlagen för landskapet Åland (61/1996), nedan vattenlagen.

Ansökan avser att reglera och avleda vatten från Mora Träsk samt att avleda avloppsvatten till Nötviken i Saltviks kommun.

Ansökan har inkommit till miljöprövningsnämnden 14.10.2003.

Beslut

Miljötillstånd

Miljöprövningsnämnden beviljar med stöd av 24 § miljöskyddslagen Ålands Fiskförädling Ab fortsatt tillstånd att reglera och avleda vatten från Mora Träsk samt att avleda avloppsvatten till Nötviken, bägge vattendrag belägna i Saltviks kommun.

Ersättningar

Miljöprövningsnämnden har prövat frågan om ersättningsskyldighet enligt 7 kap. 8 § vattenlagen och anser att nedanstående villkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättningsyrkanden enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till 31.12.2015. Ansökan om förnyat tillstånd skall inlämnas till Ålands miljöprövningsnämnd före 31.12.2014.

Miljökonsekvensbedömning och miljöberättelse

Miljökonsekvensbedömning behöver inte uppgöras i detta ärende.

Den miljöberättelse som skall utföras till underlag för beslut enligt 2 § i landskapsförordningen om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) finns i bilaga 2 i detta beslut.

Villkor

Tillståndshavaren skall följa nedanstående villkor utfärdade med stöd av 25-26 §§ miljöskyddslagen:

1. Tillstånd ges till ett uttag av högst sju liter per sekund, motsvarande ett totalt årligt uttag av maximalt 200 000 m³ per år ur Mora Träsk.
2. För vattennivåregleringen gäller:
 - dämningens gräns N₆₀ +3,70 m
 - då nivån tenderar att stiga över N₆₀ +3,70 m skall dammluckan öppnas och hållas öppen så länge nivån överstiger N₆₀ +3,70 m.
3. Koncentrationen fosfor i utgående avloppsvatten får inte överstiga 0,35 mg/l beräknat som kvartalsmedelvärde. Mängden fosfor får på årsbasis inte överstiga 70 kg.
4. Koncentrationen kväve i utgående avloppsvatten får inte överstiga 35 mg/l beräknat som årsmedelvärde eller överstiga 700 kg som totalutsläpp per år.
5. Mängden suspenderat material får inte överstiga 35 mg/l i utgående avloppsvatten.
6. Representativa vattenprover skall tas på verksamhetens utgående vatten. Tillståndshavaren skall utföra två prover per år, vilka skall analyseras på ingående koncentrationer av totalfosfor, totalkväve och suspenderat material.

God internationell laboratoriesed skall iakttas vid provtagningen för att motverka att proverna förändras mellan tiden för insamling och analys. Vattenproverna skall vara flödesproportionellt tagna och representativa för verksamheten samt analyseras i ett av myndigheterna godkänt laboratorium.

Mätutrustning skall finnas så att flöde per tidsenhet samt totalflöde per år kan avläsas.

7. Tillståndshavaren skall kontrollera och följa upp företagets verkningar på vattenkvaliteten i vattentäkten och vid utsläppspunkten samt vattenståndet i vattentäkten. Vattenkvaliteten skall undersökas minst en gång vartannat år genom provtagning avseende totalfosfor, totalkväve, klorofyllhalt, syrgashalt vid botten, temperatur samt siktdjup. Provet skall utföras under tiden juli till augusti. Resultatet av undersökningarna skall sändas till tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsregering, samt skall uppvisas på begäran för dem vars rätt eller fördel de kan beröra.

Vattennivån i täkten skall avläsas från pegel vid intaget och nivån skall journalföras minst en gång per vecka under tiden juni till augusti och en gång varannan vecka under resten av året, så länge sjön är isfri.

8. Tillståndshavaren ansvarar för drift och kontroll av uppförda anläggningar och anordningar. Tillståndshavaren skall också hålla en driftjournal för verksamheten. I driftjournalen skall uppgifter redovisas om anläggningens drift och funktion, foderförbrukning, vattenuttag, vattennivån i täkten, resultat av utförda analyser på utgående vatten samt utförda underhålls och reparationsåtgärder och i övrigt vad som föreskrivs av tillsynsmyndigheten. Driftjournalen skall hållas tillgänglig för tillsynspersonal.

9. Tillståndshavaren skall lämna årsrapport för verksamheten till tillsynsmyndigheten före utgången av februari månad påföljande år. Årsrapporten skall bl a innehålla uppgifter om vattenuttag per månad, avlästa vattennivåer i tåkten, foderförbrukning, resultat av provtagning, uppgifter om eventuella förbättringsåtgärder samt i övrigt vad som föreskrivs av tillsynsmyndigheten.
10. Avfallshanteringen vid anläggningen skall skötas så att miljöförorening och sanitär olägenhet förhindras.

Farligt avfall skall hanteras enligt gällande lagstiftning och föras till en av myndigheterna godkänd anläggning för mottagning av farligt avfall.

Om slam som uppstår i verksamheten skall användas som gödningsmedel skall detta hanteras så att sanitär olägenhet förebyggs och spridning av sjukdomsframkallande mikroorganismer hindras.

All hantering av död fisk skall ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning. Hanteringen skall anmälas till tillsynsmyndigheten.
11. Om fisken i anläggningarna konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom som kan överföras från ett djur till ett annat eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, skall sökanden med hänsyn till allmänna eller enskilda intressen underrätta tillsynsmyndigheten och Ålands landskapsveterinär, samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpningen av sjukdom skall avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta så att avfallet inte förorsakar miljöförorening.
12. Kemikalier skall hanteras enligt skyddsföreskrifter och förvaras invallat så att spill och utsläpp till mark, luft eller vatten undviks.
13. Vid avslutande av verksamhet skall meddelande om avveckling göras till tillsynsmyndigheten.

Beslutsmotivering

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan, beaktat inkomna utlåtanden och yttranden samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. I avgörandet har miljöprövningsnämnden beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen.

Miljöprövningsnämnden finner att förutsättningar för tillstånd föreligger enligt 6 kap. 4 § vattenlagen med beaktande av givna villkor. Likaså finner nämnden att förutsättningar för tillstånd finns enligt 22 - 24 § miljöskyddslagen, beaktat att beslutsvillkoren givna med stöd av 25 och 26 §§ i samma lag uppfylls. Miljöprövningsnämnden beviljar därför Ålands Fiskförädling Ab fortsatt tillstånd till reglering av vattennivån i samt uttag av vatten ur Mora träsk i Saltviks kommun samt utsläpp av avloppsvatten till Nötvikens.

Miljöprövningsnämnden har beaktat naturvårdslagen och finner att tillståndshavarens verksamhet inte leder till långsiktig minskning av naturresurserna eller den biologiska mångfalden eller att den är menlig för landskapsbilden.

En förutsättning för verksamheten är tillgång till vatten, vilket tas från det närbelägna Mora träsk. Bolaget har begränsade möjligheter att styra sin process eller att med rimliga ekonomiska medel ytterligare minska sitt vattenbehov. Naturliga parametrar, såsom

nederbörd och avdunstning, i kombination med bolagets vattenuttag kan leda till en teoretisk vattennivåsänkning på drygt 80 cm under en extremt torr sommar. För att undvika väsentlig olägenhet och minska påverkan på vattenmiljön är en nivåreglering av Mora träsk nödvändig för att samtidigt tillgodose verksamhetens vattenbehov. Vid normaldrift beräknas verksamheten kunna orsaka en teoretisk nivåsänkning på 42 cm och undantagsvis upp till 55 cm vid maxuttag.

Enligt ansökan kräver verksamheten för normal drift ett vattenuttag på ca 155 000 m³ per år med det recirkulationssystem som finns installerat i anläggningen. I medeltal innebär detta ett årligt uttag på ca 5 l/s. I händelse av att recirkulationssystemet fallerar eller pga eventuella andra driftsproblem behövs ett vattenflöde på 7 l/s för att uppnå tillräcklig genomströmning för att hålla fisken vid liv. Därmed bör företaget ges möjlighet att undantagsvis ha ett större vattenuttag än vid normaldrift. Den totala årsvolymen tillåts dock inte överstiga 200 000 m³ per år. Nämnden kan svårligen fastställa någon sänkingsgräns eftersom verksamheten kräver samma vattenflöde oavsett rådande naturförhållanden vid t ex torrår. Processen är också sådan att de största vattenmängderna krävs under den varmaste tiden då även avdunstningen är störst.

Utsläpp av avloppsvatten utgör enligt definition i vattenlagen vattenfarlig verksamhet. Med avloppsvatten menas vatten som varit i särskilt bruk, oavsett verksamhet. Nämnden anser att verksamheten väl kan jämföras med ett avloppsreningsverk, med den skillnaden att fiskodlingen innehåller mindre bakterier och smittämnen. Verksamhetens utsläpp av avloppsvatten begränsas genom villkor om tillåtna ingående koncentrationer och årliga totalmängder av kväve och fosfor i avloppsvattnet. Villkoren är i kongruens med gällande villkor för reningsverk med motsvarande avloppsvattenvolymer. Verksamhetens genomflöde av vatten är ca 10 gånger högre än motsvarande det i ett mindre kommunalt reningsverk på Åland. Vid en årlig normalvattenförbrukning omfattande 155 000 m³ kommer således verksamheten att resultera i ett fosforutsläpp motsvarande ca 54 kg baserat på ovanstående villkor för fosforutsläpp.

Beaktat verksamhetens höga vattenförbrukning måste anläggningen anses vara utformad för att orsaka så liten skada som möjligt på miljön i förhållande till kostnaderna för mer tekniskt avancerad rening. För området finns inte uppfört några kvalitetsnormer eller andra krav för vattenkvalitet. Verksamheten strider inte heller mot några planer. Miljöprövningsnämnden anser vidare att bolagets verksamhet inte leder till väsentlig olägenhet, är menligt för fiske, samfärdsel och rekreation eller omöjliggör framtida vattenföretag.

Grunderna för villkor utöver 25 – 26 §§ miljöskyddslagen är följande:

Villkor	1- 5	vattenlagen (61/1996) 4 kap. 1 och 4 §§
	10	miljöskyddslagen (30/2001) 22§
	11	vattenlagen (61/1996) 4 kap. 4 §
	12	miljöskyddslagen (30/2001) 22§
	13	miljöskyddslagen (30/2001) 52§

Ersättningar

I ett yttrande har anförts yrkande om ersättning till mark- och vattenägare för värdeminskning och inkomstbortfall i samband med vattenregleringen. Miljöprövningsnämnden bedömer att den olägenhet som kan uppstå till följd av verksamheten måste betraktas som ringa. Miljöprövningsnämnden finner därmed att ersättningar inte skall utbetalas.

Tillämpade lagrum

Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd 1, 2, 4-7 §§, 11 §, 22-29 §§.
Vattenlag för landskapet Åland (61/1996) 4 kap. 1, 3-4 §§, 5 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 1, 4, 5 §§, och 23 §, 7 kap. 4, 6 och 8 §§, 15 kap. 4§
Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 2 kap. 2 och 5 §

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift enligt avgiftsstadga:

Fiskodling, fosforinnehåll < 250 kg	€ 589,00
50% av uttag av ytvatten, < 200.000 m ³	€ 210,00
<u>Annonskostnader</u>	<u>€ 550,16</u>
Totalt	€ 1346,16

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Miljöberättelse
3. Besvärsanvisning

Detta beslut har upprättats i två likalydande exemplar. Ett exemplar sänds till sökanden med mottagningsbevis och ett arkiveras vid Ålands miljöprövningsnämnd.

Lars Janlöv
Ordförande

Mikael Stjärnfelt
Föredragande

ÄRENDEHANTERING

Kungörelse av ansökan

Ansökan kungjordes under tiden 06.01.2005 – 27.01.2005 på Sunds och Saltviks kommuners samt Ålands landskapsregerings anslagstavlor. Kungörelsen fanns införd i tidningarna Åland och Nya Åland 05 januari 2005. I kungörelsen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Två yttranden har inkommit under kungörelsetiden.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt och erhållit utlåtande enligt nedan:

- Ålands landskapsregering
- Saltviks kommun

Förklaring

Sökanden har beretts tillfälle att inkomma med förklaring till inkomna yttranden.

Kungörelse av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet kungörs på Sunds och Saltviks kommuners samt Ålands landskapsregerings anslagstavlor och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på kommunkanslierna respektive Ålands landskapsregerings registratorskansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida, www.mpn.aland.fi.

I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Arkiverade dokument

Följande dokument arkiveras på miljöprövningsnämndens kansli:

1. Sökandens ansökan
2. Yttranden och utlåtanden
3. Övriga ärendehandlingar

MILJÖBERÄTTELSE

Allmänt

Företagets verksamhet består av att kläcka rom av regnbågslax samt odla dessa yngel till ca 15 – 20 grams storlek. Sökanden har flera matfiskodlingar på Åland och därmed är produktionen vid anläggningen i första hand avsedd att täcka eget behov. På detta vis uppnår bolaget bättre kontroll över sättfiskens och dess kvalitet. Risker för smittspridning minskas också eftersom fiskyngel inte behöver importeras från områden utanför Åland.

Verksamheten är lokaliserad till fastighet Uppgård 3:18 i Tengsöda by i Saltvik och arrenderas på 30 år räknat från 1986, dvs till 2016.

Sedan 1992 har verksamheten vid sättfiskodlingen haft tillstånd från Västra Finlands Vattendomstol (utslag 1/1992/3) att reglera vattennivån i Mora träsk, att nyttja vattnet för sättfiskodling samt att avleda avloppsvattnet genom utloppsdike till Nötviken.

Vattenintaget från Mora träsk sker genom två alternativa intag, det ena på ca 1 m djup och 30 m från stranden och det andra på ca 8m djup och 100 m från stranden. Odlingen är inrättad i en byggnad innehållande 33 st glasfiberbassänger á 4 m³ och 9 st á 9 m³. Därtill finns 4 st bassänger á 25 m³ belägna utomhus för större yngel som vaccinerats och skall utveckla immunitet under 3 - 5 veckor innan överflyttning till havet.

Miljöpåverkan

Anläggningens mest betydande miljöpåverkan består av vattenreglering och -uttag, med de effekter det kan leda till, samt utsläpp av avloppsvatten innehållande närsalter (bl a kväve och fosfor). Anläggningen kräver också energi för uppvärmning av processvattnet. Kläckning och uppfödning fungerar bäst med en jämn vattentemperatur på ca +12–14 grader C. Bl a för detta ändamål har företaget lagt ner jordvärmeslingor för uppvärmning med värmepump.

Nivåreglering av Mora träsk är nödvändig för att möjliggöra vattenuttag i den omfattning verksamheten kräver. Medeltillrinning på Åland har uppmätts vara 5,6 l/s/km². Verksamhetens normala vattenbehov är ca 5 l/s Ett uttag motsvarande 7 l/s resulterar en extremtorr sommar till att nivån kan sänkas upp till -83 cm i september. Vid normalt uttag under en extremtorr sommar kan nivån sjunka upp till -74 cm. Enbart avdunstning kan under en extremtorr sommar sänka nivån med upp till -53 cm. Verksamheten är dock av den karaktären att en absolut sänkingsgräns svårligen kan fastställas eftersom uttag måste fortgå för att fisken inte skall dö. Bolaget kan inte styra över naturförhållandena och vatten är en absolut förutsättning för fiskodlingen och därför måste uttag vid drift tillåtas även under torra år. För att undvika låga nivåer bör således så mycket vatten som möjligt magasineras under vårflödet. Rapporterade nivåavläsningar från Mora träsk visar att nivåerna tenderar att sjunka ner mot den tidigare tillåtna sänkingsgränsen i slutet av säsongen. Framtida mätningar får också utvisa om det eventuellt kan det finnas anledning att höja regleringsnivån, vilket i så fall måste resultera i en separat ansökan.

Utsläpp av närsalter härleds från det foder som krävs för fiskodlingen. Högenergifoder innehåller i dagsläget ca 0,8 – 0,9 % fosfor. Foderfaktorn för denna typ av verksamhet kan komma ner i 0,8 med datastyrda utfodringsautomater anpassade för varje bassäng. Fisken kan också äta upp en del av det som hamnar som spill på bassängbotten innan det spolats ut och på så vis kan foderfaktorn bli ännu lägre. Ca 0,4 % av fosfor i fodret tas upp av fisken vid tillväxt. Vid en produktion av ca 1,5 miljoner yngel med vikten 15 g vid leverans får anläggningen en tillväxt på 22,5 ton. Beroende på foderfaktor resulterar verksamheten i en fosforrest mellan 72 och 101 kg i avloppsvattnet. Genom i ansökan

redovisad metod med slamavskiljning och sedimentation bör minst 30 % av fosfor kunna avskiljas och således återstår 50 – 70 kg fosfor som släpps ut i avloppsvattnet. Med rimliga medel bör avskiljning av fosfor kunna effektiviseras, t ex genom tillsats av fällningskemikalie och därigenom få ökad sedimentation.

Sakägare har framfört att anläggningen är orsak till Nötvikens ökade algblomningar och allmänt försämrade vattenkvalitet. Verksamheten har legat nere sen försommaren 2003 utan att vattenkvaliteten har förbättrats, vilket visar att vattenkvaliteten inte enbart kan bero på verksamhetens utsläpp. Bolagets utsläpp av fosfor motsvarar 17 – 24 hushåll. Runt Nötviken finns drygt 30 fastigheter, dock är flertalet av dem fritidshus, och de tillsammans med näringsläckage från omgivande jord- och skogsbruksmarker utgör troligen en lika stor eller större källa.

Alternativa metoder

För att mildra effekterna av vattenuttag vid extremt torra somrar skulle ett alternativ kunna vara att återföra det nyttjade vattnet till Mora träsk. I och med detta skulle enbart naturliga variationer påverka vattennivån i sjön. Stora och långvariga nivåsenkningar kan långsiktigt leda till gradvis försämrad vattenkvalitet och minskat rekreativvärde. Återföring av avloppsvatten till träsket skulle dock troligen kräva avloppsrening utöver nuvarande system och därmed kräva omfattande utbyggnad av avloppsreningen för att inte tillföra träsket ökade mängder näringsämnen. Ett dylikt förfarande kräver dock stora investeringar

Beredande tjänsteman

Mikael Stjärnfelt

Underlag för miljöberättelse

Ansökningshandlingar för miljötillståndsansökan.

Lindholm, T., 1991: Från havsvik till insjö, Miljöförlaget, Åbo. 160 s.

BESVÄRSANVISNING

Besvär över lagligheten av Ålands miljöprövningsnämnds beslut kan anföras av sakägare hos Ålands förvaltningsdomstol senast trettio dagar räknat från den dag då beslutet delgavs ändringssökanden.

En sakägare anses ha blivit delgiven beslutet sju dagar efter den dag som anges som postningsdag i beslutet om något annat inte framgår av ett mottagningsbevis.

Av besvärsskriften skall framgå

- ändringssökandens namn, hemkommun, postadress och telefonnummer,
- vilket beslut besväret gäller, på vilken punkt i beslutet som ändring söks, vilka ändringar som borde göras och på vilken grund besväret anföras.

Om det är en laglig representant för ändringssökanden eller ett ombud som för ändringssökandens talan, eller om besvärsskriften har satts upp av någon annan, skall också dennes namn och hemkommun uppges i besvärsskriften.

Besvärsskriften skall undertecknas av ändringssökanden eller av dennes lagliga representant eller ombud. Ombudet skall bifoga en fullmakt till besvärsskriften.

Till besvärsskriften skall beslutet i original eller en kopia av beslutet bifogas. Dessutom skall de handlingar som ändringssökanden åberopar till stöd för sina yrkanden bifogas, om dessa inte redan tidigare har lämnats till Ålands miljöprövningsnämnd.

Besvärsskriften skall lämnas till:

Ålands förvaltningsdomstol
Torggatan 16, PB 31
22 101 Mariehamn
telefon (018) 6350